

Handläggare
Anne Menes
Telefon: 08 508 10 320**Till**
Östermalms stadsdelsnämnd
2017-03-23

Kommissionen för ett hållbart Stockholm - lägesrapport av hållbarhetskommissionens arbete

Remiss från kommunstyrelsen (finansroteln) dnr 159-
1936/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Jan Rönnberg
Avdelningschef

Sammanfattning

I stadens budget för 2015 fattade kommunfullmäktige beslut om att inrätta en kommission för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag är att analysera skillnader i livsvillkor i Stockholm samt utifrån dessa resultat lämna förslag till åtgärder för en jämlik och socialt hållbar stad. Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har under 2016 tagit fram fyra delrapporter som behandlar hållbar skolutveckling, ungas etablering på arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling. Förvaltningen anser att rapporterna är intressanta och tar upp viktiga frågor. Det är bra med exempel som redovisas från olika projekt i Stockholm men det vore intressant med exempel även från andra städer och länder, hur de arbetar med dessa frågor och vilka resultat som arbetet har lett till.

Bakgrund

I stadens budget för 2015 fattade kommunfullmäktige beslut om att inrätta en kommission för ett socialt hållbart Stockholm.

Kommissionens uppdrag är att analysera skillnader i livsvillkor i Stockholm och utifrån dessa resultat lämna förslag till åtgärder för en jämlik och socialt hållbar stad.

Från hösten 2015 har kommissionens arbete utvecklats genom fördjupningsrapporter med förslag till åtgärder. I anvisningarna för underlag till budget 2017 med riktning 2018 och 2019 ombads ansvariga nämnder redovisa förutsättningarna för att genomföra föreslagna åtgärder. I juni 2016 beslutade kommunfullmäktige om en strategi för genomförande av kommissionens åtgärder. Till grund för strategin låg erfarenheter från andra städer, remissvar från nämnder och bolagsstyrelser, samt nämndernas underlag till budget 2017. Bärande i strategin är integreringen av kommissionens analyser och åtgärder i stadens budgetprocess.

De fördjupningar som genomfördes hösten 2015 har huvudsakligen prövats i upprättandet av förslag till budget 2017. Fördjupningarna som beskrivs i detta ärende föreslås prövas i upprättande av förslag till budget för 2018. De åtgärder som genomförs ska följas upp inom stadens ordinarie budgetprocess.

Ärendet

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm ska arbeta på ett sätt som underlättar implementeringen av de åtgärder som kommissionen tar fram. Detta innebär att de fördjupningsrapporter med förslag till åtgärder som kommissionen tar fram ska remitteras till berörda nämnder och bolagsstyrelser, och att kommunstyrelsen i upprättandet av budget beaktar såväl kommissionens förslag till åtgärder som synpunkter på dessa från berörda nämnder och bolagsstyrelser. Under 2016 har kommissionen tagit fram fyra delrapporter som behandlar hållbar skolutveckling, ungas etablering på arbetsmarknaden, medborgarnas inflytande i stadens beslutsprocesser och det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling. Inför upprättande av kommunstyrelsens förslag till budget för 2018 föreslås från staden att rapporternas föreslagna åtgärder prövas utifrån remissinstansernas synpunkter.

Delrapport 1: *Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden*

Stockholm har i dag stora rekryteringsbehov både inom näringslivet och i offentlig sektor. Unga stockholmare har generellt inga större svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. I jämförelse med

riket i stort finns en svag tendens till att en lägre andel stockholmare trätt in på arbetsmarknaden vid olika åldrar. Vid vilken ålder inträdet på arbetsmarknaden sker varierar troligtvis med konjunkturförändringar. Elevers framgång i skolan och förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden hänger till stor del samman med föräldrarnas utbildningsbakgrund och arbetssituation. Inom gruppen ”unga” finns däremot en variation där särskilt unga med funktionsnedsättning, unga utrikes födda och unga som inte har fullföljt gymnasiet har en svag ställning på arbetsmarknaden. I rapporten fördjupas analysen av ungas etablering på arbetsmarknaden med särskilt fokus på unga som varken arbetar eller studerar, unga med funktionsnedsättning och unga utrikes födda. I rapporten definieras unga generellt som personer i åldern 16-29 år utifrån kommunfullmäktiges beslut om att insatser för unga ska gälla denna åldersgrupp.

Rapporten sätter främst fokus på gruppen unga som varken arbetar eller studerar (UVAS). Eftersom en hög andel unga har studier som huvudsaklig sysselsättning riskerar ungdomsarbetslöshet att bli ett missvisande mått när ungas inaktivitet och utanförskap ska beskrivas. Vidare beräknas arbetslöshet normalt sett som andel av arbetskraften, vilket exkluderar personer som står utanför arbetskraften; det vill säga personer som av olika anledningar inte står till arbetsmarknadens förfogande. I rapporten beräknas andelen UVAS istället baserat på befolkningen i ovannämnda åldersspannet om 16-29 år. Enligt rapporten tillhör ungefär var tionde (9,2 %) ung stockholmare 16-29 år gruppen UVAS vilket avser 16 256 personer 2013. Andelen har minskat något sedan 2009 då den var som störst, troligtvis till följd av den globala finanskrisen. Över staden varierar andelen UVAS mycket stort: i Rinkeby är andelen 22,9 procent och i Äppelviken så låg som 3,3 procent.

I Stockholm är nära hälften av de som ingår i gruppen som varken arbetar eller studerar, UVAS, utrikes födda, de flesta i ett utomeuropeiskt land. Enligt rapporten är det höjd risk att flera av de ensamkommande barnen kommer att tillhöra UVAS, om inte särskilda insatser kommer till stånd.

Svårigheter att slutföra gymnasieutbildning är ett viktigt skäl att unga inte förmår att etablera sig på Stockholms arbetsmarknad. Nära hälften av de som inräknas i gruppen UVAS har enbart förgymnasial utbildning.

Likaså är unga med funktionsnedsättning överrepresenterade i gruppen UVAS. Av samtliga stockholmare i åldern 16-29 år hade

fem procent aktivitetsersättning 2013, jämfört med de som inräknas i gruppen UVAS som var 13 procent. Trenden visar att unga med funktionsnedsättning får allt svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Vid 30 års ålder har fyra av tio trätt in på arbetsmarknaden, att jämföra med nio av tio för samtliga i åldersgruppen. Enligt rapporten är situationen för unga utrikes födda inte lika oroande som för unga med funktionsnedsättning. Insatser till unga som varken arbetar eller studerar, vare sig de har en funktionsnedsättning eller är utrikes födda, bör enligt rapporten, i allra möjligaste mån utformas så att de tar hänsyn till den enskilda individens behov.

För att generellt främja slutförda studier och korta vägen till arbete bör kopplingen mellan skola och arbetsliv stärkas genom utökade kontakter med arbetsmarknaden för eleverna i Stockholms skolor. Samhällsinformationen till unga nyanlända bör också förstärkas i skolan och på stadens boenden.

Forskningen framhåller arbetsmarknadsutbildningar som en möjligt effektiv insats för personer med en svag ställning på arbetsmarknaden. Insatserna ska vara riktade snarare än generella, för att nå personer som står långt från arbetsmarknaden. Kommissionen rekommenderar därför att staden utökar anpassade och riktade arbetsmarknads- och yrkesutbildningar. Vidare förs det fram i rapporten att det kan finnas ett behov av att pröva möjligheten att inkludera asylsökande ungdomar i stadens kommunala aktivitetsansvar. I rapporten rekommenderas Stockholms stad också att ta initiativ till att, tillsammans med näringslivet, utreda behovet av stöd till arbetsgivare för rekrytering av särskilda målgrupper. Information, utbildning och handledning är exempel på stöd som bidrar till minskad förekomst av fördomar och diskriminering.

Delrapport 2: *Medborgare med mandat – dialog och delaktighet i Stockholms stad*

Ett av kommunfullmäktiges mål är att Stockholm ska vara demokratiskt hållbart. Rapporten sätter fokus på hur ett mer jämlikt deltagande kan främjas i Stockholms stad. Rapporten tar upp att inflytandet är ojämnt fördelat över staden och välutbildade människor från socioekonomiskt starka området i större utsträckning deltar i allmänna val, i politiska partier samt i det civila samhället. Dessa personer får då större inflytande över politiken än mindre resursstarka personer. I kommunalvalet 2014 skiljde det 54 procentenheter i valdeltagandet mellan det valdistrikt i staden som har det högsta valdeltagandet, och det som har det lägsta.

Enligt rapporten saknas det idag belägg inom forskningen att deltagandeprocesser, såsom medborgardialoger, per automatik leder till högre valdeltagande och ökad jämlikhet. Tillgänglig kunskap från forskningsvärlden bygger i huvudsak på fallstudier av enstaka processer. Hållbarhetskommisionens rapport lyfter fram att deltagandeprocesser mellan val kan vara ett sätt som bidrar till att stärka de vars röster sällan kommer till tals och som i lägre grad påverkar politiska beslut idag. En förutsättning för att lyckas med detta är att dialogen föregås av en analys av vilka grupper som vanligtvis inte kommer till tals via de befintliga kanalerna och hur dessa på bästa sätt kan nås. Dialoginsatserna bör därefter särskilt riktas mot denna grupp för att komplettera inflytandet som övriga grupper har över den aktuella frågan. För att uppnå ett mer jämlikt deltagande under själva dialogprocessen bör institutionella arrangemang som former för rekrytering av deltagande, val av plats, utformning av lokal och samtalsmetod noga övervägas.

Enligt rapporten är det viktigt att medborgardialoger ska kännas meningsfulla att delta i och det är också av vikt att de rör icke-triviala frågor med tydlig koppling till politiska beslut och att de ger möjlighet till faktiskt inflytande. Dialogprocesser ska dessutom sträva efter att komplettera det inflytande som mer resursstarka personer redan besitter. Om så inte sker, enligt rapporten, finns det risk att en medborgardialog blir ytterligare en plattform för inflytande för redan resursstarka grupper.

Under 2016 genomfördes en översyn av Stockholms stads dialogarbete och deltagandeprocesser. En stor andel av stadens nämnder och bolag genomför varje år olika former för deltagandeprocesser, från lokala och målgruppsspecifika råd till stadsbyggnadsnämndens dialogutveckling i den fysiska planeringen. I översynen konstaterades flera förbättringsbehov av stadens deltagandeprocesser, bland annat behöver dialoger en tydligare målgruppsanalys, uppföljning och utvärdering utifrån målsättningar. Andra förbättringsområden enligt rapporten är att arbetet med att nå individer som står längre från deltagande kan förbättras, att dialogernas syfte och ämnesmässiga ramar förtydligas och hanteras genom förstärkt samordning av nämnder och bolagsstyrelser. Därutöver kan stadens förutsättningar att omhänderta civilsamhällets och enskilda medborgares egna initiativ utvecklas.

Delrapport 3: *Staden där vi möts – arkitektur och kultur i det offentliga rummet*

Rapporten beskriver det offentliga rummets betydelse för en socialt hållbar samhällsutveckling. Det offentliga rummet binder samman

Stockholms olika delar och utgör spelplats för stadslivet. Omhändertagandet och utvecklingen av stadens gemensamma rum är därför avgörande för att skapa en sammanhållen stad. Arkitektoniskt väl gestaltade och kulturellt innehållsrika offentliga stadsrum kan främja såväl social sammanhållning och trygghet, som en mer levande och attraktiv närmiljö för medborgare i hela staden.

I Stockholm ligger i många fall villaområden, industriområden och områden som domineras av flerbostadshus lokaliserade för sig, avskilda av vägar, spår, vatten och grönområden. På flera platser innebär det avståndsskapande mellanrum mellan och inom områden. Genom bättre gestaltning och programmering av stadsmiljön, tillägg av bostäder, tillskapandet av parker och stråk, strategisk lokalisering av skolor, kulturverksamheter samt annan service kan dessa mellanrum utvecklas till platser som främjar möten mellan människor och bidrar till tryggare stadsmiljöer.

I rapporten framhåller kommissionen att det finns ett särskilt behov av fysiska insatser i det offentliga rummet där den byggda miljön antingen erbjuder sämre livsvillkor för en resurssvag befolkning eller bidrar till att särskilja resursstarka och resurssvaga grupper och områden. En försvårande förutsättning är att investeringar i det offentliga rummet ofta är kopplade till exploatering, vilket enligt rapporten resulterar i en ojämlik fördelning av investeringar i stadsmiljön, där områden med höga markvärden ofta gynnas.

För att främja jämlika livsvillkor rekommenderar kommissionen att resurser och investeringar i högre grad styrs till platser där stadsrummen behöver utvecklas, men där de ekonomiska förutsättningarna för exploatering är mindre i närtid. Riktade investeringar i dessa områdens offentliga miljöer förväntas bidra både till ökad trygghet och trivsel, samt till ökade exploateringsmöjligheter och bättre markutnyttjande på sikt. Därför menar kommissionen i rapporten att även enprocentsregeln för investeringar i offentlig konst borde utvecklas för att bidra till en mer jämlik fördelning av konstnärlig gestaltning i staden.

Socialt värdeskapande ska vara en viktig utgångspunkt i stadsbyggandet. Av det skälet är det angeläget att markanvisningar och detaljplaner inbegriper tydliga ställningstaganden avseende enskilda projekts bidrag till det sociala livet på en plats. Kommissionen fastslår därutöver att en mer systematisk lokal samordning för platsutveckling behöver etableras. Det är av särskild betydelse på platser som inte är under exploatering, men där förbättringsbehoven är stora. Rapporten pekar på att arbetsmodeller

och ansvar bör förtydligas för att dels få till stånd en bättre samordning mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser, och dels förbättra samverkan med lokala intressenter.

Delrapport 4: *Den lärande skolan (stadsdelsnämnden ska inte ytttra sig avseende denna rapport)*

Rapporten behandlar skolans inre liv och centrala beståndsdelar för att uppnå en hållbar skolutveckling. Den tidigare rapport från 2015, *En skola där alla ska lyckas*, satte fokus på de strukturella förutsättningarna för goda studieresultat och en likvärdig skola. Denna rapport belyser vilka grupper som statistiskt sett har sämre förutsättningar att uppnå goda skolresultat, såsom elever med lågutbildade föräldrar, sent immigrerade barn och ungdomar samt elever som bor i socioekonomiskt svaga områden. Enligt rapporten samlas i Stockholm elever med sämre förutsättningar för skolgång i allt större utsträckning på samma skolor, vilket förklarar ökande skillnader mellan skolor. På ett övergripande plan pågår arbete vid stadens skolor för en hållbar skolutveckling och stadens styrdokument har utpekat utvecklingsområden som kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm lyft fram som särskilt viktiga. Skillnaderna i skolresultatet kvarstår dock. Enligt rapporten kan detta bero på att trots styrdokumentens ambitioner och att staden centralt har skapat vissa gemensamma strukturella förutsättningar, behöver det inte betyda att ambitionerna har omsatts i praktisk handling i behövlig omfattning eller att de förutsättningar som finns är fullt ut tillräckliga. Problematiken kring ofullständig implementering lyfts fram i rapporten. Kommissionens åtgärder är därför inriktade primärt på huvudmannarollen: att styra och följa upp samt att facilitera, eller möjliggöra, genom resurser, organisering och kompetensutveckling.

Bland annat bör, enligt rapporten, ledarskapet vid stadens skolor vidareutvecklas genom att det kollegiala lärandet mellan rektorer och andra skolledare förstärks. För att främja en skolkultur vid stadens skolor som betonar höga förväntningar på alla elever bör staden särskilt främja erfarenhetsutbytet mellan olika skolor kring hur arbetet med normer och värderingar kan skapa beteenden som är gynnsamma för elevers skolresultat. Vidare att kunskap om goda exempel på hur personal kan attraheras och behållas, i större omfattning behöver spridas mellan skolor.

Rapporten tar upp att en heterogen skolmiljö kan leda till bättre skolresultat för elever med särskilda behov och vara skyddande för dessa elever. Heterogena miljöer kan vara berikande för alla som tar del av dem och är på så sätt ett värde i sig. För att stadens skolor ska

vara bra skolor för alla krävs dock att elever i behov av extra anpassning och särskilt stöd får det stöd varje individ behöver. Stadens revisorer har bedömt att utbildningsnämndens styrning och uppföljning av stödet till skolor med elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen behöver utvecklas. Kommissionen rekommenderar därför att staden följer upp huruvida stödinsatser når fram till de elever som behöver det. I den tidigare delrapporten *En skola där alla ska lyckas* (2015) lägger kommissionen fram ytterligare kompensatoriska åtgärder för att främja skolresultaten för elever som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen. Bland annat föreslås insatser för att utveckla mottagandet av nyanlända elever. I förevarande rapport kompletteras dessa åtgärder med ett förslag om att särskilt följa upp om mottagande och placering av nyanlända elever sker enligt uppsatta mål.

I och med att rapporterna i varierande grad berör nämnder och bolagsstyrelser olika, ska synpunkterna på rapporterna enligt uppdrag lämnas enligt följande:

- Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska redovisa sina förutsättningar för genomförande av åtgärderna A2.3.1, A.2.3.2 och A.2.3.3 i rapporten *Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden*.
- Synpunkter på hela rapporten *Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden* ges i första hand av arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder.
- Stockholm Business Region ska även redovisa sina förutsättningar för genomförande av åtgärderna A2.1.1 och A2.4.4 i rapporten *Dold potential – hinder och möjligheter för unga stockholmares etablering på arbetsmarknaden*.
- Synpunkter på hela rapporten *Medborgare med mandat – dialog och delaktighet i Stockholms stad* ska i första hand ges av trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder och AB Stockholmshem, AB Svenska bostäder och AB Familjebostäder, och därutöver de nämnder och bolagsstyrelser som fram till 2018 avser att genomföra medborgardialoger.
- Synpunkter på rapporten *Staden där vi möts – arkitektur och kultur i det offentliga rummet* ska i första hand ges av exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden,

fastighetsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder och Skolfastigheter i Stockholm AB, AB Stockholms hem, AB Svenska bostäder, AB Familjebostäder och Micasa fastigheter i Stockholm AB.

- Synpunkter på rapporten *Den lärande skolan* ska ges av utbildningsnämnden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialtjänstavdelningen i samverkan med övriga avdelningar. Stadsdelens råd för funktionshinderfrågor, ungdomsrådet och pensionärsrådet har tillställts möjligheten att inkomma med synpunkter.

Remissbehandling

Remissen inkom till förvaltningen 11 januari med remissvar till 13 april. Övriga remissinstanser inom staden är samtliga stadsdels- och facknämnder samt Stockholms Stadshus ABs samtliga bolag och kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att rapporterna är intressanta och tar upp viktiga frågor. Det är bra med exempel som redovisas från olika projekt i Stockholm men det vore intressant med exempel även från andra städer och länder, hur de arbetar med dessa frågor och vilka resultat som arbetet har lett till. Att kommissionen har haft fristående forskare knutna till arbetet med att ta fram rapporterna är ett bra sätt att forskningsförankra kunskapen med välunderbyggda resultat och ökad empirisk underbyggnad.

Förvaltningens återkoppling och synpunkter:

Dold potential

Stockholms stad är en stor arbetsgivare, vilket ger möjligheter att medverka till att underlätta sysselsättning för grupper som står långt från arbetsmarknaden. I många verksamheter pågår redan insatser för att stötta personer med funktionsnedsättning och unga utrikes födda samt unga som varken arbetar eller studerar, UVAS.

Nämnden ska särskilt redovisa förutsättningarna för att genomförande av åtgärderna A2.3.1, A.2.3.2 och A.2.3.3

A2.3.1. Rikta sociala klausuler i upphandling till särskilt

prioriterade grupper: Genom att i högre grad rikta sysselsättningskrav i upphandlingar kan staden arbeta aktivt för att få in prioriterade grupper på arbetsmarknaden. Därigenom kan berörda personer få erfarenhet och kontaktnät som kan leda till en

långsiktig etablering på arbetsmarknaden. Förvaltningens upphandlingar sker oftast centralt, via serviceförvaltningen, men anser att förslaget är bra.

A.2.3.2 Utveckla stadens arbete med arbetsdifferentiering

I syfte att möjliggöra en mer inkluderande arbetsmarknad avser staden att skapa nya arbetstillfällen av specifika arbetsmoment som riktas mot särskilda grupper. Detta ska kunna leda till fler arbetstillfällen samt frigöra resurser hos övrig personal. Därigenom ges ett utökat utrymme för kompetenshöjande insatser och vidareutbildning både för ordinarie personal och för personer som erbjuds dessa nya tjänster. Samhällskostnaderna på längre sikt kan minska om människor ges tillträde till arbetsmarknaden och blir självförsörjande. Redan idag erbjuds en del olika satsningar för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket också lyfts i rapporten, bland annat statliga arbetsmarknadspolitiska insatser såsom anställningssubventioner samt Stockholms stads insatser genom Jobbtorg. Stockholms stad erbjuder därutöver praktik i en till sex månader inom stadens bolag och förvaltningar i syfte att minska långtidsarbetslösheten hos unga och den unge har därigenom möjlighet till sex månaders visstidsanställning. Stadens satsning för personer med lindrig utvecklingsstörning, serviceassistenter, inom barn- och äldreomsorgen ser förvaltningen positivt på, likaså att det i vissa fall ska gå att erbjuda tillsvidareanställningar samt även omfatta andra grupper. Förvaltningen vill dock lyfta att det är viktigt att tidigare insatser resultat utvärderas och analyseras kring vad som fungerat respektive ej fungerat för att vidare riktade insatser i längden ska bli lönsam både samhällsekonomiskt och för den enskilde individen.

A.2.3.3. Främja kompetensbaserad rekrytering och motverka diskriminering vid rekrytering inom Stockholms stad

Unga med funktionsnedsättning och unga utrikes födda har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden bland annat till följd av diskriminering och okunskap hos arbetsgivare om exempelvis utländska utbildningar och funktionsnedsättningar. Enligt rapporten kan denna okunskap få till följd att kravprofilen vid rekrytering blir mer omfattande än vad arbetet kräver. Kunskapshöjande insatser om kompetensbaserad rekrytering, mångfald, neuropsykiska diagnoser samt kognitiva och tekniska hjälpmedel i arbetslivet bör därför genomföras för att motverka onödiga krav som utesluter målgrupperna. Staden arbetar redan idag med processer och verktyg för kompetensbaserad rekrytering, men enligt rapporten behöver arbetet förstärkas och utvecklas. Att kompetensbaserad rekrytering främjas för att motverka diskriminering ställer sig förvaltningen

positiv till och förvaltningens chefer har utbildats i verktyget med mål att motverka diskriminering och anställa medarbetare på objektiva grunder. Förvaltningens uppfattning att detta leder till en ökad mångfald avseende bland annat kön, ålder och etnicitet.

Rapporten medborgare med mandat:

Förvaltningen anser att rapporten lyfter fram flera relevanta saker, såsom att det är av vikt att nå personer och grupper som vanligtvis inte deltar i dialoger för att undvika att medborgardialogerna inte bara ska bli ytterligare ett forum för röst- och resursstarka grupper. Valdeltagandet i riksdagsvalet i Östermalms stadsdelsområde är förhållandevis högt, 82,4 procent av de röstberättigade invånarna röstade i riksdagsvalet 2014. Förvaltningen strävar efter att nå så många stadsdelsinvånare som möjligt. Rådet för funktionshinder, pensionärsrådet och ungdomsrådet företräder grupper av invånare och får lämna synpunkter på remisser, skrivelser och förvaltningens rapporter såsom verksamhetsplan- och berättelse och tertiärrapporter. Förvaltningen har utvecklat Hållplatsen som är en mötesplats för dialog, lärande och handlingskraft för hållbar utveckling. Mötesplatsen riktar sig i första hand till barn och är ett sätt att förverkliga FN:s barnkonvention om barns rätt att uttrycka sig i de frågor som berör dem. Olika former för dialoger används, däribland barndialog som är en metod som stärker barns inflytande och delaktighet. Ett exempel på barndialog under året är dialogen med temat lekfull stadsplanering i Ekorrparken i Norra Djurgårdsstaden. Syftet var att fånga upp barns och boendes synpunkter och tankar om sin närmiljö i det nya stadsdelsområdet. Resultatet visade att barn uppskattar både planerade, programmerade ytor som lekplatser men också efterfrågar öppna, fria ytor för fotboll, lek och spring. Resultatet visade också att behovet av fler lekplatser för barn i området. I Gustav Adolfsparken togs synpunkter in bland annat genom en synpunktsbrevlåda där man kunde lägga och delge sina tankar och idéer kring parkleken. Synpunkterna ger förvaltningen vägledning i arbetet med att underhålla och utveckla parkleken. Resultatet ligger till grund för fortsatt verksamhetsplanering och har kommunicerats till brukarna i parkleken och digitalt. Rapporten lyfter värdet av utvärdering, vilket är ett område som förvaltningen behöver utveckla. För att kunna nå fler målgrupper behöver man starta med att analysera vilka man når idag.

D2.1.1. Genomför fler medborgarbudgetprocesser

Förvaltningen anser att det kan vara möjligt att prova att avsätta en mindre del av nämndens medel för parkinvesteringar till en medborgarbudget, i syfte att skapa engagemang och delaktighet i

utveckling av en plats i parkmiljön. Detta arbetssätt kräver dock en god representativitet i den grupp av invånare som ska ansvara för medborgarbudgeten.

D2.1.2 Stöd utvecklingen av medskapande dialoger

Förvaltningen anser att staden tagit fram en bra vägledning för medborgardialoger, som förvaltningen använder sig av bland annat i parkupprustningsprojekt. I vägledningen beskrivs att medborgardialogen alltid får anpassas till vilka förutsättningar som ges avseende ekonomiska och personella resurser. Utifrån detta har förvaltningen tagit fram en process för dialog i samband med parkupprustningar. Utökade medborgardialoger kräver enligt förvaltningen stärkta resurser med särskilda processledare som kan knytas till projekten.

D2.3.1. Utveckla en digital dialogportal

Förvaltningen anser att förslaget om en digital dialogportal är bra och ett sätt att samla ihop och få överblick över dialoger och synpunkter som tidigare inkommit. Det är dock viktigt att portalen blir enkel att använda för att kunna bli ett fullgott stöd i planeringen av nya dialoger.

Staden där vi möts

I staden är det viktigt med platser man kan vara på utan att betala för sig, allmänna platsen utan vinstintresse. När det byggs allt fler centrumgallerior, hur fungerar de som allmän plats? På kvällarna är de stängda och vad gör det för stadsbilden? På dagtid vaktas de av väktare med uppdrag från centrumägaren. Dessa inomhuscentrum är byggda för att gynna den handel som finns där, inte primärt för att fungera som allmän mötesplats i demokratiskt syfte.

I rapporten beskrivs flera av stadens styrdokument som är viktiga för att uppnå målet om en socialt sammanhållen stad, där utvecklingen av Stockholms gemensamma stadsrum bidrar till detta mål. Förvaltningen anser att stadsdelsnämndernas parkplaner som anger strategier för utveckling av respektive stadsdelsområdes parker och gröna gaturum är viktiga att lyfta fram, dessa omnämns inte i rapporten. Förutom att parkplanerna utgör stadsdelsnämndernas styrdokument för satsningar i utvecklingen av parkerna, fungerar parkplanerna som underlag för stadsbyggnadskontorets stadsdelsvisa områdesplanering.

B2.1. Stärk det sociala investeringsperspektivet i stadsutvecklingen

Förvaltningen ställer sig positiva till denna typ av åtgärder som ”Gestaltad livsmiljö” är utifrån att en mer jämlik tillgång till goda livsmiljöer är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling. Stora förändringar har skett inom området arkitektur, form och design, och samhället i stort och politiken bör formuleras utifrån samhällets nya utmaningar. Begreppet gestaltad livsmiljö ger en positiv och inkluderande syn på de offentliga miljöerna mellan husen och anser att regeringen bör fatta beslut i denna fråga för att satsningarna på t.ex. en utvecklingsfond för att främja arkitektur och design ska bli långsiktig och genomsyra alla samhällsområden. Förvaltningen anser att vägledningen i olika skeden, från utredning till förvaltning kan bli ett bra stöd för stadens tjänstemän och för de konsulter som arbetar på uppdrag av staden. Förvaltningen ser dock att vägledningen behöver kompletteras och förtydligas för att kunna bli ett handfast arbetsverktyg för alla som arbetar med gröna frågor i staden. Att utveckla den strategiska vägledningen kan med fördel bli ett uppdrag som den strategiska samordningsgruppen skulle kunna ta fram. Detta skulle med fördel kunna bli ett eget dokument. Förvaltningen ser ett stort värde med att det strategiska arbetet med att förvalta och utveckla stadens gröna värden samordnas av en grupp under ledning av stadsträdgårdsmästaren. Den behöver bemannas av berörda aktörer som ansvarar för planering, genomförande och förvaltning av parker och naturområden på de tekniska förvaltningarna och stadsdelsförvaltningarna. Samordningen av det strategiska arbetet är en viktig förutsättning för att uppnå målet om en jämställd och jämlik stad. Förvaltningen anser att rapporteringen ska ske samlat till berörda förvaltningschefer, men att detta även ska omfatta representanter från stadsdelsförvaltningarnas direktörer, förslagsvis med en representant från innerstaden, en från västerort och en från söderort.

B2.1.1 Styr investeringar i syfte att främja en god stadsmiljö i hela staden

Förvaltningen vill framhålla att det även i innerstadens perifera delar finns områden som kan jämföras med områden som i rapporten beskrivs som ”bortglömda”, och där det inte är på gång någon exploatering.

B2.1.3 Detaljplaner och markanvisningar ska innehålla ställningstaganden om socialt värdeskapande

I alla exploateringsprojekt, innerstaden såväl som ytterstaden, är det önskvärt att staden har styrmedel så att stadsutvecklingsmedel för

ateljéer och bibliotek tillkommer. Vissa innerstadsprojekt som byggts på senare år saknar också denna typ av verksamheter.

B2.2.1 Utveckla den lokala samordningen för platsutveckling

Det är sällan stora skillnader inom en enskild stadsdelsnämnds område, så det är mellan stadsdelsområdena som det bör samverkas. Det behöver också tydliggöras vems ansvar det är med kultur på olika platser i staden. Stadsdelsnämnden ansvarar för parker och grönytor, men inte för torg och gatumark. Här kan det vara mycket vunnet av samarbete, där torg och park ligger intill varandra, om trafikkontoret och stadsdelarna kan dela på evenemang.

B2.3.2. Använd tillfällig arkitektur och kulturhändelser för att utveckla stadslivet utanför innerstaden

I samband med att platser byggs om eller byggs ut, oavsett om det sker i de centrala delarna eller i ytterstaden, kan tillfälliga lösningar under byggtiden behövas. Avskärmade och inhägnade byggarbetsplatser kan upplevas som skrämmande och en plats man helst undviker, speciellt då ingen verksamhet pågår.

Exploateringskontoret bör få ansvar för tillfälliga projekt under utbyggnad, runt byggarbetsplatser.

Bilagor

1. Dold potential
2. Medborgare med mandat
3. Staden där vi möts
4. Den lärande skolan